

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
FEDERALNI ZAVOD ZA ZAPOSŁJAVANJE
S A R A J E V O

BOSNIA AND HERZEGOVINA
FEDERATION OF BOSNIA AND HERZEGOVINA
FEDERAL EMPLOYMENT SERVICE
S A R A J E V O

PROGRAM RADA

ZA 2005. GODINU

Sarajevo, decembra/prosinca 2004. godine

SADRŽAJ

	Stranica
UVOD.....	2
1. IMOVINA, BILANCA STANJA I ZAPOSLENI U FEDERALNOM ZAVODU	3
2. OPĆI OKVIR ZA RAD FEDERALNOG ZAVODA	3
3. FINANCIJSKO UPRAVLJANJE	4
4. OSIGURANJE ZA SLUČAJ NEZAPOSLENOSTI I SOCIJALNA SIGURNOST NEZAPOSLENIH OSOBA	4
5. ISTRAŽIVANJE TRŽIŠTA RADA	5
6. PROFESIONALNA ORIJENTACIJA	5
7. PROGRAMI TRŽIŠTA RADA	6
7.1. Jačanje usluga posredovanja pri zapošljavanju.....	7
7.2. Programi pomoći pri zapošljavanju	7
7.3. Programi obuke.....	8
7.4. Programi podrške poduzećima	8
8. PROGRAMI SUBVENCIJA POSLODAVCIMA.....	8
8.1. VSS i VŠS.....	9
8.2. VKV i KV.....	9
8.3. Posao za sve.....	9
8.4. Program 45-50	9
8.5. Posao za invalide	10
8.6. Solidarnost na djelu	10
8.7. Poljoprivrednik	10
9. PROGRAM ZA ASISTENTE NA VISOKOŠKOLSKIM USTANOVAMA U FEDERACIJI BiH.....	10
10. PROGRAM POTICAJNIH MJERA ZA ZAPOŠLJAVANJE U POLJOPRIVREDI	11
11. PARTICIPIRANJE U PROGRAMIMA ZAPOŠLJAVANJA DRUGIH SUBJEKATA	11
12. PROGRAM MJERA ZA SOCIJALNO ZBRINJAVANJE UPOSLENIKA KOJI ĆE U PROCESU PRIVATIZACIJE, STEČAJA, LIKVIDACIJE I PRESTRUKTURIRANJA PODUZEĆA OSTATI BEZ POSLA	11
13. INFORMATIZACIJA I INFORMIRANJE	12
13.1. Informacijski sistem	12
13.2. Informiranje	12
14. SISTEM UPRAVLJANJA KVALITETOM – ISO STANDARDI	12
15. IZRADA SREDNJOROČNOG PLANA ZA OBLAST ZAPOŠLJAVANJA	13
16. INICIJATIVE FEDERALNOG ZAVODA PREMA INSTITUCIJAMA SISTEMA.....	13

U V O D

*Program rada Federalnog zavoda za zapošljavanje za 2005. godinu realizirat će se u okvirima ukupne aktivnosti na ostvarivanju funkcija utvrđenih **Zakonom o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba**, a radi očuvanja dostignutog nivoa zaposlenosti i stvaranja uvjeta za povećanje broja zaposlenih u Federaciji Bosne i Hercegovine.*

Stanje u Federaciji Bosne i Hercegovine karakterizira visoka stopa nezaposlenosti – prema postojećoj evidenciji preko 45%. Pravo stanje je teško utvrditi jer mnogi sa evidencije nezaposlenih rade “na crno” u privatnim firmama i međunarodnim organizacijama koje djeluju u Bosni i Hercegovini. Prema nekim istraživanjima i procjenama Svjetske banke i Međunarodnog monetarnog fonda, eliminiranjem rada “na crno” stopa nezaposlenosti bi se smanjila na 17% - 23 %.

Činjenica je da je razvoj BiH od 1995. godine bio zasnovan i na zaposlenosti u nezvaničnom sektoru. To je, između ostalog, omogućilo mnogim porodicama u BiH da ostanu iznad linije siromaštva. Ipak, postojanje nezvaničnog sektora u daljem razvoju BiH nije poželjno zbog:

- nepovoljnog utjecaja na efikasnost i jednakost,
- velikog broja radnika bez prava na penziona, socijalno i osiguranje od nezaposlenosti,
- nepovoljnog utjecaja na budžet i fondove obaveznog osiguranja.

Aktualnost problema nezaposlenosti zahtijeva daleko veće angažiranje društva u cjelini te svih institucija koje na bilo koji način imaju kontakt sa ovim problemom, zbog kojeg mladi ljudi ne vide vlastitu perspektivu u svojoj zemlji, pogotovu ako se nastavi ovakav trend.

Stoga je i posebno izražena obaveza Federalnog zavoda u reformi tržišta rada i prilagođavanja ovog dijela socijalnog sektora tržišnim uvjetima privređivanja.

Federalni zavod će i u narednom periodu poduzimati odgovarajuće aktivnosti kako bi se stvorili uvjeti za zapošljavanje nezaposlenih, a posebno mladih te ugroženih osoba i socijalnih grupa kojima je otežano zapošljavanje, odnosno dati puni doprinos u mjeri vlastitih mogućnosti i zakonskih obaveza.

Imajući u vidu poziciju Federalnog zavoda za zapošljavanje na *tržištu rada* te obaveze u sferi organiziranja, rada, upravljanja, rukovođenja, informiranja i izvještavanja (Upravni odbor, Nadzorni odbor, resorno ministarstvo, Vlada i Parlament Federacije Bosne i Hercegovine, kantonalne službe, javnost itd.), tokom 2004. godine su uspostavljene osnove programskih aktivnosti koje će se kontinuirano realizirati u narednom periodu.

S tim u vezi, potrebno je nastaviti aktivnosti na sljedećim zadacima:

1. IMOVINA, BILANCA STANJA I ZAPOSLENI U FEDERALNOM ZAVODU

Formiranjem *Agencije za rad i zapošljavanje Bosne i Hercegovine* ubrzana je implementacija *Odluke o utvrđivanju bilansa stanja i broja zaposlenih i materijalnoj raspodjeli imovine i sredstava i raspoređivanju zaposlenih Zavoda za zapošljavanje Bosne i Hercegovine*¹.

Ipak, kao posljedica nedovršene “sukcesije”, ostali su još neki otvoreni problemi kao što je primjena odgovarajuće organizacije i sistematizacije radnih mjesta te, s tim u vezi, odgovarajući raspored uposlenika u skladu sa funkcijom i potrebama Federalnog zavoda, posebno imajući u vidu poštivanje procedura u prijemu uposlenika obaveznih za javne ustanove.

Kašnjenje u ovom poslu i problemi sa viškom uposlenika sa kojima se u praksi suočava Federalni zavod, nameće obavezu da se svi poslovi na ovom planu okončaju najdalje do isteka prvog kvartala 2005. godine.

2. OPĆI OKVIR ZA RAD FEDERALNOG ZAVODA

Djelokrug Federalnog zavoda za zapošljavanje određen je prema:

- *Zakonu o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba*² i
- *Odluci o raspodjeli sredstava Federalnog zavoda za zapošljavanje za zadovoljenje potreba u oblasti zapošljavanja*³.

S obzirom na to da je, definitivno, krajem juna 2003. godine završeno konstituiranje službi za zapošljavanje u svih deset kantona, **2004. godina je prva godina rada Federalnog zavoda u kojoj su usklađene nadležnosti Federalnog zavoda i kantonalnih službi za zapošljavanje sa Zakonom i Odlukom**. Naime, sve do formiranja Službe za zapošljavanje u Hercegovačko-neretvanskom kantonu Federalni zavod je obavljao i poslove kantonalnih službi.

Osnovna i glavna aktivnost Federalnog zavoda je usmjerena prema kantonalnim službama da **prati, usklađuje, koordinira, predlaže, pruža pomoć, poduzima mjere, objedinjuje i vodi zbirne evidencije i dr.**

Za operativnu realizaciju “na terenu” odgovorne su kantonalne službe, koje su, prema Zakonu, nadležne za:

- a) *utvrđivanje prava osobama za slučaj nezaposlenosti,*

¹ “Službeni glasnik BiH”, broj 13/02

² “Službene novine Federacije BiH”, broj 41/01

³ “Službene novine Federacije BiH”, broj 22/03

- b) **provedenje programa profesionalne orijentacije, obuke i prekvalifikacije nezaposlenih osoba i njihovo ponovno zapošljavanje na odgovarajućim poslovima,**
- c) **prikupljanje podataka o nezaposlenim osobama i dostavljanje Federalnom zavodu,**
- d) **izdavanje radnih dozvola stranim državljanima i osobama bez državljanstva po odobrenju Federalnog zavoda i dr.**

Nacrtom izmjena i dopuna Zakona o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba, koji je u parlamentarnoj proceduri, preciznije su utvrđene nadležnosti kantonalnih službi.

3. FINACIJSKO UPRAVLJANJE

Još uvijek su najvažniji zahtjevi, koji se postavljaju pred Federalni zavod, u oblasti financijskog upravljanja i izvještavanja. S tim u vezi, potrebno je:

- a) unaprijediti modele i procedure za ostvarivanje nadzora nad financijskim poslovanjem kantonalnih službi,
- b) vršiti redovno monitoring korisnika poticajnih sredstava za zapošljavanje (bespovratna sredstva, krediti, zapošljavanje mladih sa visokom stručnom spremom),
- c) unaprijediti modele i procedure za prikupljanje informacija od kantonalnih službi i izvještavanje menadžmenta, Upravnog i Nadzornog odbora te povratnih zbirnih informacija kantonalnim službama.

4. OSIGURANJE ZA SLUČAJ NEZAPOSLENOSTI I SOCIJALNA SIGURNOST NEZAPOSLENIH OSOBA

Članom 28. Zakona o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba propisano je da zaposlenici osiguravaju svoju materijalnu i socijalnu sigurnost za vrijeme nezaposlenosti, prvenstveno osiguranjem za slučaj nezaposlenosti, u skladu sa ovim i drugim zakonima.

Materijalna i socijalna sigurnost podrazumijeva novčanu naknadu i doprinose za zdravstveno i penziono osiguranje, u skladu sa ovim i drugim zakonima.

Osiguranje za slučaj nezaposlenosti uređeno je kroz sistem obaveznih doprinosa prema Zakonu o doprinosima i ostalim na osnovu ovog zakona donesenim propisima.

Prema tim propisima, Federalni zavod i kantonalne službe za zapošljavanje nosioci su osiguranja za slučaj nezaposlenosti, i kao takvi dužni su imati ustrojen sistem praćenja tog osiguranja kroz uplatu doprinosa poslodavca.

Između ostalog, razlog za praćenje tog osiguranja bitan je i kod izvršavanja poslova koji su Federalnom zavodu i kantonalnim službama Zakonom dati u nadležnost, a koji se odnose na materijalnu i socijalnu sigurnost nezaposlenih osoba i ostvarivanje prava po tom osnovu.

Većina kantonalnih službi nije osposobljena da prati uplaćivanje doprinosa i da ima podatke o osobama koje su osigurane za slučaj nezaposlenosti, tako da kod utvrđivanja prava

nezaposlenih osoba koja proizlaze iz osnova osiguranja (novčana naknada) teret dokazivanja prebacuju na te nezaposlene osobe, umjesto da koriste vlastite podatke kao nosioci osiguranja.

Federalni zavod će usmjeriti posebne aktivnosti na uspostavi vlastitog i jednoobraznog sistema praćenja ovog osiguranja zajedno sa kantonalnim službama za zapošljavanje.

Za mjere pasivne politike prema nezaposlenim osobama (novčana naknada, zdravstveno osiguranje, PIO doprinosi) predviđena su sredstva u ukupnom iznosu od 36.045.635,00 KM, u okviru kojih je i učešće Federalnog zavoda sa 1.000.000,00 KM kao pomoć službama koje nisu u mogućnosti iz svojih prihoda obezbijediti isplatu naknade i doprinosa za nezaposlene osobe.

5. ISTRAŽIVANJE TRŽIŠTA RADA

Stanje na tržištu rada je nezadovoljavajuće i nameće potrebu za temeljnom analizom jer njegova veza sa privredom i obrazovnim institucijama postaje sve značajnija. Proces strukturnih promjena, uvođenje novih tehnologija, ubrzanje procesa privatizacije javnih poduzeća, reforme koje treba da uslijede, a posebno primjena zakonā o stečajnom i likvidacijskom postupku dovest će do znatnog otpuštanja radnika, koji će se morati evidentirati kao nezaposlene osobe.

Da bi se razumio princip djelovanja tržišta rada i njegova povezanost sa ostalim privrednim subjektima i partnerima u okruženju, neophodno je izgraditi jedinstvenu bazu podataka, na osnovu koje će biti moguće u svakom trenutku pratiti ponudu i potražnju radne snage na području FBiH. Jedinstvena baza podataka poslužit će za analizu i predlaganje odgovarajućih mjera aktivne politike zapošljavanja, čime se unapređuje primarna funkcija Federalnog zavoda i kantonalnih službi za zapošljavanje – posredovanje između nezaposlenih lica koja traže posao i poslodavaca.

Shodno zakonskoj obavezi koja proizlazi iz člana 13. stav 2. *Zakona o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba*, Federalni zavod i kantonalne službe za zapošljavanje su krajem 2004. godine pokrenule istraživanje tržišta rada u Federaciji BiH kao redovnu aktivnost sektora za zapošljavanje. Istraživanje će se nastaviti u toku 2005. godine, pri čemu će obuhvatiti preko 10.000 privrednih subjekata.

Rezultati istraživanja će poslužiti kao osnova za pokretanje konkretnih aktivnosti u oblasti zapošljavanja, kao što su: smanjenje broja nezaposlenih osoba i njihovo zapošljavanje, doobuka, dokvalifikacija, prekvalifikacija, specijalizacija, obuka odraslih osoba i afirmiranje cjeloživotnog učenja, kao i obezbjeđenje potrebnih informacija obrazovnim ustanovama o iskazanim potrebama za obrazovanjem.

Rezultati istraživanja bit će objavljeni u javnim glasilima i dostupni svim zainteresiranim subjektima.

6. PROFESIONALNA ORIJENTACIJA

Profesionalna orijentacija je kontinuirana, sistematska i planski organizirana djelatnost pružanja pomoći pojedincu u izboru usmjerenja i opredjeljenja u obrazovanju i profesionalnoj aktivnosti, radi postizanja profesionalnog identiteta, koji je u skladu sa individualnim osobinama i potrebama, kao i sa potrebama tržišta rada.

Funkcija profesionalne orijentacije je vođenje ličnosti *prema* svijetu rada, njeno uvođenje *u* svijet rada i dalje vođenje *unutar* svijeta rada.

Provođenjem aktivnosti profesionalne orijentacije moguće je ostvariti pozitivne efekte u vidu otklanjanja nesklada između:

- *ponude i potražnje za određenim profilima zanimanja na tržištu rada,*
- *individualnih potreba, očekivanja, sposobnosti i objektivnih mogućnosti školovanja i zapošljavanja.*

S tim u vezi, u toku 2005. godine planirane su sljedeće aktivnosti:

- *uvid u aktivnosti kantonalnih službi za zapošljavanje u vezi sa profesionalnom orijentacijom i uspostavljanje suradnje;*
- *informiranje kantonalnih službi za zapošljavanje koje ne provode aktivnosti profesionalne orijentacije o njenom značaju, te iniciranje zapošljavanja neophodnih stručnih osoba;*
- *direktan uvid u aktivnosti kantonalnih službi na području profesionalne orijentacije i uspostavljanje potrebne suradnje;*
- *uspostavljanje produktivne suradnje između Federalnog zavoda, nadležnih obrazovnih institucija i institucija koje prate kretanja na tržištu rada, u cilju dobivanja potrebnih podataka za izradu kvalitetnog modela profesionalne orijentacije;*
- *izrada projekata informiranja i profesionalnog usmjeravanja učenika završnih razreda osnovnih i srednjih škola, kao prijedlog za implementiranje tog modela u nadležnim kantonalnim službama za zapošljavanje;*
- *suradnja sa organizacijama koje se bave problematikom profesionalne orijentacije, radi preuzimanja dijela psihološkog instrumentarija;*
- *izrada afiša i brošura radi informiranja:*
  - *nezaposlenih osoba o njihovim pravima i obavezama po osnovu nezaposlenosti,*
  - *učenika o obrazovnim institucijama, mogućnostima školovanja i stipendiranja;*
- *nastavak sufinansiranja projekta "Profesionalna orijentacija i rad sa posebno nadarenim srednjoškolcima".*

Za završetak ovih aktivnosti planirana su sredstva u iznosu od 20.000,00 KM.

7. PROGRAMI TRŽIŠTA RADA

Za programe tržišta rada Federalni zavod obavlja ulogu koordinatora, ali se programi realiziraju izravno u kantonalnim službama.

Dodatnu finansijsku podršku dobivaju oni kantoni koji najkvalitetnije izvršavaju programe (profesionalna orijentacija, obuka, doobuka, prekvalifikacija itd.).

Ciljevi programa tržišta rada su sljedeći:

- Smanjiti nezaposlenost uvjetovanu ekonomskim razvojem i tehnološkim i strukturalnim promjenama u ekonomiji,
- Povećati broj osoba sa profilom znanja i vještina koji nedostaju u privredi,
- Povećati geografsku i profesionalnu mobilnost radne snage,
- Osigurati dodatno zapošljavanje za grupe koje su u posebno lošem položaju na tržištu rada.

Vrste programa tržišta rada

Programi tržišta rada koji bi trebalo da budu podržani svrstani su u četiri grupe:

7.1. Jačanje usluga posredovanja pri zapošljavanju

Ciljevi

Glavna funkcija službi za zapošljavanje jeste pružanje usluga posredovanja u zapošljavanju između nezaposlenih osoba ili, uopće, osoba koje traže posao i poslodavaca koji nude posao. Dakle, njihova primarna zadaća je da:

- Pomognu poslodavcima da što prije popune slobodna radna mjesta ,
- Zaposle, što prije, one koji traže posao.

Ciljne grupe

- Svi zainteresirani poslodavci,
- Sve osobe koje traže posao bez obzira da li su zaposlene ili nezaposlene.

Programske aktivnosti

Savjetodavne aktivnosti i pomoć pri zapošljavanju. Radi pružanja što kvalitetnijih usluga posredovanja pri zapošljavanju, organizirati sastanke rukovodilaca biroa i savjetodavaca - posrednika u zapošljavanju na nivou kantonalnih službi za zapošljavanje.

7.2. Programi pomoći pri zapošljavanju

Ciljevi

Programi pomoći pri zapošljavanju pružaju dodatnu podršku i usluge za grupe koje nisu u mogućnosti efikasno se takmičiti na tržištu rada. Također, programima je predviđeno da:

- Osiguraju zapošljavanje u privrednim i društvenim djelatnostima,
- Pruže privremeno zaposlenje za nezaposlene,
- Pruže normalno zaposlenje za osobe koje drugačije ne bi mogle naći posao,
- Pruže specijalističku podršku osobama sa onesposobljenjem,
- Prebrode geografsku neusklađenost između raspoloživih stručnih osoba i potražnje,
- Podrže osobe koje žele pokrenuti vlastito poslovanje,
- Pruže specijalističku podršku manjinskim grupama.

Ciljne grupe

- Osobe koje traže posao a koje su u neravnopravnom položaju na tržištu rada. Njihov neravnopravan položaj može poticati iz osobnih razloga (kao što su fizička onesposobljenost, godine starosti, spol ili pripadnost manjinskoj grupi), koji ih čine nekonkurentnim, ali i zbog geografskog položaja i razine ekonomske razvijenosti uže ili šire regije,
- Osobe koje su bile duže vremena nezaposlene, na primjer duže od godinu dana.

Programske aktivnosti

- 7.2.1. Programi na razini zajednice (javni radovi),
- 7.2.2. Usluge za osobe sa onesposobljenjem,
- 7.2.3. Programi radne mobilnosti,
- 7.2.4. Razvoj malog poduzetništva,
- 7.2.5. Pomoć manjinskim grupama.

7. 3. Programi obuke

Ciljevi

Obučavanjem potrebnih strukovnih profila prevazišle bi se nejednakosti koje su evidentne u svim ekonomijama, čak i onima koje imaju visoku stopu nezaposlenosti kao što je naša. Programi treba da:

- Pruže nezaposlenima mogućnosti za usavršavanje svojih sposobnosti,
- Osiguraju poslodavcima dovoljan broj odgovarajuće obučeni osoba za sve poslove za koje su zainteresirani.

Ciljne grupe

- Osobe koje traže posao a koje mogu biti prekvalificirane da ispune ekonomske potrebe za određenim strukovnim profilom,
- Poslodavci koji imaju poteškoća da popune radna mjesta, a što im otežava rast poslovanja.

Programske aktivnosti

Obučavanje vještinama koje nedostaju na tržištu rada.

7. 4. Programi podrške poduzećima

Ciljevi

Ovim programima želi se pomoći poslodavcima da restrukturiraju svoja poduzeća ili da prošire svoje poslovne mogućnosti unapređenjem sposobnosti zaposlenika. To je posebno važno u aktualnom procesu tranzicije i prilagođavanja ovog dijela socijalnog sektora tržišnoj ekonomiji. Programi treba da:

- Pomognu poduzećima u poduzimanju doobuke kao dijela njihovog poslovnog razvoja ili procesa restrukturiranja,
- Pomognu poduzećima pri upravljanju nad širokim opsegom otpuštanja.

Ciljne grupe

- Poduzeća koja restrukturiraju svoje poslovne aktivnosti i radnu snagu,
- Poduzeća koja treba da unaprijede znanja svoje radne snage,
- Uposlenici koji treba da budu otpušteni u procesu restrukturiranja poduzeća.

Programske aktivnosti

7.4.1. Doobuka i restrukturiranje,

7.4.2. Upravljanje masovnim viškovima radne snage.

8. PROGRAMI SUBVENCIJA POSLODAVCIMA

Na osnovu člana 7. Zakona o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba, Upravni odbor Federalnog zavoda usvojio je *Okvirni program subvencija poslodavcima za poticaj zapošljavanja* koji, kao i drugi programi tržišta rada, treba da bude podržan sredstvima Federalnog zavoda, a razrađen i implementiran na nivou kantonalnih službi prema zahtjevima i kriterijima iz *Odluke o raspodjeli sredstava Federalnog zavoda za zapošljavanje za zadovoljenje potreba u oblasti zapošljavanja*.

Ovim programom je predviđeno sedam programskih aktivnosti, i to:

8.1.VSS i VŠS

Ciljevi

- Poticati zapošljavanje mladih osoba visoke i više stručne spreme,
- Poticati kraće i kvalitetnije studiranje,
- Poticati povratak u mjesto prebivališta,
- Stimulirati ostanak mladih u Bosni i Hercegovini, odnosno Federaciji BiH,
- Pružiti im mogućnost sticanja primijenjenih znanja i postizanja samostalnosti u zvanjima za koja su se školovali.

Ciljna grupa

Sve mlade osobe sa visokom ili višom stručnom spremom do 27 godina starosti a koje su završile studij u prethodnoj ili tekućoj godini sufinanciranja.

Korisnici poticaja su poslodavci u privatnom sektoru i tijela lokalne uprave i samouprave, te javna poduzeća u njihovom vlasništvu.

8.2.VKV i KV

Ciljevi

Osposobljavanje osoba KV i VKV zanimanja u praktičnom i teoretskom dijelu znanja, s posebnim naglaskom na sposobnost praćenja novih tehnologija u zanimanju i usavršavanje u struci. Prvenstveno se misli na sticanje potrebnog radnog iskustva i samostalnosti u radu, čime mladi radnik postaje konkurentan na tržištu rada.

Ciljna grupa

Osobe KV i VKV zvanja koje se prvi put zapošljavaju, a na evidenciji nezaposlenih se nalaze duže od šest mjeseci.

8.3.POSAO ZA SVE

Ciljevi

Omogućiti zapošljavanje svih nezaposlenih osoba sa evidencije bez obzira na prethodno radno iskustvo i godine života, kako bi kroz programe uvođenja u posao savladali poslove radnog mjesta, te nadoknadili, usljed dugotrajne nezaposlenosti, izgubljena znanja i vještine.

Ciljna grupa

Sve osobe sa evidencije nezaposlenih koje se ne mogu uklopiti u programe 8.1. i 8. 2.

8.4.PROGRAM 45 – 50

Ciljevi

Stimulirati zapošljavanje žena iznad 45 godina starosti, te muškaraca iznad 50 godina starosti i na taj način potaknuti poslodavce da iskoriste stečeno radno iskustvo osoba iz navedene grupe.

Ciljna grupa

Sve nezaposlene žene iznad 45 godina starosti, te muškarci iznad 50 godina starosti, bez obzira na stručnu spremu, koji se nalaze najmanje šest mjeseci na evidenciji nezaposlenih a nisu obuhvaćeni *Drugim projektom podrške zapošljavanju*, koji realizira *Svjetska banka*.

8.5.POSAO ZA INVALIDE

Ciljevi

Stimulirati zapošljavanje osoba sa invaliditetom kombinacijom sufinanciranja obrazovanja i zapošljavanja.

Ciljna grupa

Invalidne osobe prema rješenju nadležnog organa (ratni invalidi, invalidi rada sa smanjenom radnom sposobnošću, mirnodopski vojni invalidi i civilni ratni invalidi).

8.6.SOLIDARNOST NA DJELU

Ciljevi

Stimulirati zapošljavanje osoba sa posebnim potrebama kombinacijom sufinanciranja obrazovanja i zapošljavanja.

Ciljna grupa

Nezaposlene osobe sa posebnim potrebama ili faktorom otežanog zapošljavanja prema procjeni odjela za profesionalnu orijentaciju.

8.7.POLJOPRIVREDNIK

Ciljevi

- Motivirati poljoprivrednike da se registriraju kao poljoprivredni proizvođači,
- Stvoriti naviku za plaćanje obaveza po osnovu poljoprivredne djelatnosti,
- Brisati objektivno zaposlene osobe sa evidencije nezaposlenih i time velikim dijelom smanjiti rad "na crno".

Ciljna grupa

Neregistrirani poljoprivredni proizvođači koji se nalaze na evidenciji nezaposlenih.

Za podršku programima tržišta rada i programima subvencija poslodavcima (poglavlja 7 i 8), Financijskim planom Federalnog zavoda je predviđeno 12.000.000 KM, a 3.000.000 KM za treću, završnu, godinu realizacije Programa poticaja zapošljavanja mladih osoba sa visokom školskom spremom, koji je startao sredinom 2003. godine sa obuhvatom od 1.280 osoba.

9. PROGRAM ZA ASISTENTE NA VISOKOŠKOLSKIM USTANOVAMA U FEDERACIJI BiH

U skladu sa svojom programskom orijentacijom, Federalni će pripremiti poseban program subvencija za poticaj zapošljavanja 200 novih asistenata na fakultetima u Federaciji BiH.

Ciljevi

- Poticati zapošljavanje mladih osoba visoke stručne spreme u oblasti nastavno-naučnog rada,
- Stimulirati ostanak mladih u Bosni i Hercegovini, odnosno Federaciji BiH,
- Pružiti im mogućnost sticanja i unapređenja primijenjenih znanja i postizanja samostalnosti u zvanjima za koja su se školovali.

Ciljna grupa

Posebno nadarene mlade osobe sa visokom školskom spremom do 27 godina starosti koje su završile studij u prethodnoj ili tekućoj godini sufinanciranja.

Korisnici poticaja su visokoškolske ustanove kao poslodavci zainteresirani za uključivanje novih mladih i talentiranih kadrova u nastavnonaučni rad.

Za realizaciju ovog programa predviđena su sredstva u iznosu od 1.920.000,00 KM.

10. PROGRAM POTICAJNIH MJERA ZA ZAPOŠLJAVANJE U POLJOPRIVREDI

Vlada Federacije Bosne i Hercegovine je – u suradnji sa Federalnim ministarstvom za poljoprivredu, vodoprivredu i šumarstvo, Federalnim ministarstvom raseljenih osoba i izbjeglica i Federalnim zavodom za zapošljavanje – ponudila Projekat poticajnih mjera za zapošljavanje u poljoprivredi, koji ima za cilj nabavku i raspodjelu određenog broja većih i manjih kompleta poljoprivredne mehanizacije, uređaja za navodnjavanje poljoprivrednog zemljišta, plastenika, krupne i sitne priplodne stoke nezaposlenim u seoskim domaćinstvima, povratnicima i socijalno ugroženim porodicama na selu radi održivog povratka.

Projekat je u fazi implementacije i njegovo okončanje se očekuje u prvoj polovini 2005. godine.

Za ovaj projekat su obezbijedena sredstva u iznosu od 2.500.000,00 KM, a u 2005. godini obezbijedit će se još 2.000.000,00 KM.

11. PARTICIPIRANJE U PROGRAMIMA ZAPOŠLJAVANJA DRUGIH SUBJEKATA

Mnoge vladine i nevladine organizacije pripremaju različite studije i vlastite programe zapošljavanja i traže ocjenu i finansijsku podršku Federalnog zavoda za zapošljavanje.

Odluku o svakom konkretnom zahtjevu će donositi Upravni odbor nakon temeljite analize i ocjene valjanosti svakog programa, a u okviru novčanih sredstava predviđenih finansijskim planom.

Monitoring o namjenskom korištenju tih sredstava obavljat će *Služba za zapošljavanje Federalnog zavoda* i o tome izvještavati Upravni odbor.

Očekuje se zahtjev Vlade Federacije BiH da – slično participiranju u *Projektu poticajnih mjera za zapošljavanje u poljoprivredi* – Federalni zavod učestvuje u podršci Projektu radnog angažiranja boraca i otpuštenih vojnika Armije BiH i HVO.

Za ove programe su predviđena sredstva u iznosu od 10.378.000,00 KM.

12. PROGRAM MJERA ZA SOCIJALNO ZBRINJAVANJE UPOSLENIKA KOJI ĆE U PROCESU PRIVATIZACIJE, STEČAJA, LIKVIDACIJE I PRESTRUKTURIRANJA PODUZEĆA OSTATI BEZ POSLA

Realizacija ovog programa Vlade Federacije BiH nije otpočela u 2004. godini jer se nisu stekli brojni uvjeti potrebni za njegovu primjenu.

Postojeći program potrebno je doraditi i utvrditi aktivnosti Federalnog zavoda i kantonalnih službi za zapošljavanje, kako na planu obezbjeđenja finansijskih sredstava tako i na provođenju stručnih i administrativnih poslova. Pored toga, u suradnji sa odgovarajućom stručnom institucijom, uradit će se studija sa strateškim pravcima za efikasno rješavanje socijalnih pitanja u vezi sa provođenjem stečajeva u Federaciji BiH. Također, neophodno je da nadležna ministarstva poduzmu određene aktivnosti sa aspekta svoje uloge u realizaciji Programa.

Sa sredstvima prenesenim iz 2004. godine, za ovaj program predviđen je ukupan iznos od 23.079.104,00 KM, od čega će Federalni zavod obezbijediti 11.000.000,00 KM.

13. INFORMATIZACIJA I INFORMIRANJE

13.1. Informacijski sistem

U 2005. godini implementirat će se novi – jedinstveni informacijski sistem na području svih 10 kantona. U implementaciji novog informacijskog sistema izvršit će se dodatna obuka uposlenih i izgradnja infrastrukture u biroima i službama neophodna za uspješnu integraciju sistema.

U skladu sa zaključcima Vijeća ministara Bosne i Hercegovine o izgradnji informatičkog društva na državnom nivou, predviđena je integracija informacijskih sistema federalnih institucija koje vode brigu o raznim aspektima socijalnog djelovanja. U izradi jedinstvenog informacijskog sistema Federalnog zavoda vodilo se računa o tom aspektu i osigurano je uključivanje u sve procese integracije na državnom nivou. U korištenju softverskih rješenja izvršit će se licenciranje i legalno korištenje softvera.

Stvorene su pretpostavke za kvalitetniji pristup svim poslovima koji proističu iz funkcija predviđenih Zakonom. Omogućeno je raspolaganje kvalitetnim i ažurnim podacima, informacijama i procjenama, a posebno će biti unaprijeđena posrednička funkcija službi za zapošljavanje.

Preko višejezičnog web-portala omogućit će se poslodavcima i osobama koje traže posao pristup svim relevantnim informacijama.

Za završetak ovog projekta i opremanje svih biroa, kantonalnih službi i Federalnog zavoda u 2005. godini će se obezbijediti 950.000,00 KM.

Bilten Federalnog zavoda, u kojem se - pored propisa, odluka i drugih dokumenata - objavljuje i mjesečni statistički pregled sa najvažnijim obilježjima tržišta rada u Federaciji BiH, dobit će nove sadržaje koji će biti omogućeni korištenjem jedinstvene baze podataka.

Federalni zavod će se uključiti u projekte koji promoviraju brže posredovanje u zapošljavanju, a za koje su iskazale interes i međunarodne organizacije.

13.2. Informiranje

Federalni zavod će u 2005. godini kroz osmišljeni komunikacijski plan i strategiju nastaviti sa izdavanjem, četiri puta godišnje, svog informativnog glasila – *Informatora*.

Osim zanimljivih medijskih informacija i redovnih saopćenja za javnost o aktivnostima Federalnog zavoda i o stanju na tržištu rada, koji će se objavljivati posredstvom novina, radija i televizije, iskoristit će se sve mogućnosti informiranja preko nove Internet stranice. Sa novim izgledom i više interaktivnosti, na novoj Internet stranici bi se identificirala svjesna i aktivna javnost zainteresirana za problematiku zapošljavanja, a na osnovu čega bi se razvijali budući sadržaji ovog medija.

Nakon završetka evaluacije *Programa poticanja zapošljavanja mladih osoba sa visokom stručnom spremom, Projekta istraživanja tržišta rada* i uspostave *jedinstvenog informacijskog sistema* održat će se konferencije za novinare da bi se javnost upoznala sa rezultatima ovih projekata od šireg društvenog značaja.

14. SISTEM UPRAVLJANJA KVALITETOM – ISO STANDARDI

Obaveze po osnovu **uvodenja ISO standarda kvalitete** u poslovanje Federalnog zavoda i kantonalnih službi za zapošljavanje, utvrđivanje pravila i procedura te normiranje (trajanje, složenost i sl.) većine poslovnih procesa kako bi se poslovanje uskladilo sa standardima srodnih institucija u europskim zemljama, preneseni su iz zadnjeg kvartala 2004. u prvi kvartal 2005. godine.

S tim u vezi, potrebno je pripremiti program, tendersku dokumentaciju i objaviti natječaj za izbor najpovoljnijeg ponuđača na razvoju i uspostavljanju sistema na cijelom području Federacije BiH.

15. IZRADA SREDNJOROČNOG PLANA ZA OBLAST ZAPOŠLJAVANJA

Federalni zavod će uraditi srednjoročni plan za oblast zapošljavanja za period 2006 – 2010. godina. Osnovna polazišta za istraživanje i izradu srednjoročnog plana su:

- izrazito visoka stopa nezaposlenosti,
- proces privatizacije i efekti na zaposlenost,
- povećanje zaposlenosti reaktiviranjem i stvaranjem poduzeća kao cilj cjelokupnog razvoja uz reaktiviranje i transformiranje domaćinstava iz socijalnih u ekonomske subjekte,
- nepovoljna struktura privrede sa stanovišta mogućnosti zapošljavanja,
- nizak poreski kapacitet, a izuzetno visoki javni rashodi,
- visoki deficiti spoljnotrgovinske i platne bilance.

Prikaz i analiza dosadašnjeg nivoa zaposlenosti i strukture zaposlenih i nezaposlenih prema uobičajenim obilježjima obuhvatit će poslijeratni period 1996 – 2002. sa 1991. godinom kao bazom usporedbe te će se izvršiti odgovarajuće projekcije zapošljavanja u naznačenom ekonomsko-razvojnom periodu 2006 – 2010.

Finalni – sintetički – dio plana treba da rezultira mjerama za povećanje zaposlenosti. Srednjoročni plan zapošljavanja treba da bude podloga za izradu konkretnih, operativnih, programa zapošljavanja svakom nosiocu rješavanja ovog problema na svim nivoima vlasti, ali i za planiranje i provođenje programa restrukturiranja poduzeća.

Ovaj dokument će se ponuditi na razmatranje Vladi i Parlamentu Federacije Bosne i Hercegovine.

16. INICIJATIVE FEDERALNOG ZAVODA PREMA INSTITUCIJAMA SISTEMA

S obzirom na ulogu Federalnog zavoda na tržištu rada, kao specijalizirane institucije, nameće se i svakodnevna obaveza za pokretanjem inicijativa prema nadležnim institucijama sistema radi unapređenja rada ovog dijela socijalnog sektora i prilagođavanja tržišnim uvjetima privređivanja, s jedne, ali i bržeg i efikasnijeg realiziranja već utvrđenih zadataka, s druge strane.

Nakon donošenja Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba, poduzet će se mjere i aktivnosti kojima će se obezbijediti primjena novih zakonskih rješenja.

Potrebno je inicirati izmjenu Zakona o doprinosima da bi se pojednostavio sistem obračuna doprinosa, a u uvjetima smanjenog doprinosa preispitati način uplate doprinosa na relaciji Federalni zavod – kantonalne službe za zapošljavanje.

Nastaviti aktivnosti i inicijative kod nadležnih ministarstava za donošenje izmjena i dopuna zakonā kojima je regulirano izdavanje radnih dozvola strancima. Cilj je iznalaženje adekvatnog rješenja primjerenog potrebama BiH budući da radne dozvole za zapošljavanje stranaca u Federaciji BiH izdaju kantonalne službe, u Republici Srpskoj službe za zapošljavanje u općinama, a i u Brčko Distriktu, što znači da u Bosni i Hercegovini ne postoji jedinstveni državni registar radnih dozvola. Preporuka je Internacionalne organizacije za migracije za uspostavljanje centralnog tijela koje bi bilo odgovorno za izdavanje radnih dozvola strancima na nivou BiH.

Inicirati kod resornog ministra donošenje *pravilnika o vođenju evidencija o nezaposlenim osobama* u skladu sa Zakonom o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba.

Uvažavajući aktualne zahtjeve za reformom i unapređenjem tržišta rada, Federalni zavod će, u koordinaciji sa kantonalnim službama za zapošljavanje, inicirati ili se aktivno uključivati u tekuće aktivnosti, kao što su zdravstveno osiguranje nezaposlenih osoba, zapošljavanje stranaca, suzbijanje rada “na crno” i dr.

17. ZAKLJUČAK

U uvjetima visoke nezaposlenosti posebna očekivanja Vlade Federacije BiH, ali i društva u cjelini, usmjerena su na efektuiranje programā aktivne politike zapošljavanja obrađenih u poglavljima 7 – 10. Naime, finansijskim planovima Federalnog zavoda i kantonalnih službi za zapošljavanje za ove namjene je planirano ukupno 40,7 miliona KM kojima bi trebalo podržati zapošljavanje oko 8.000 osoba sa evidencije nezaposlenih putem programa obuke, doobuke, prekvalifikacije i specijalizacije te subvencija poslodavcima za novo zapošljavanje, prvenstveno kroz subvencioniranje plaća novih uposlenika.

Prema dosadašnjim trendovima, procjenama tražnje i planovima Federalnog zavoda i kantonalnih službi za zapošljavanje preferirat će se distribucija podrške za novo zapošljavanje po sljedećim djelatnostima, gdje očekujemo nova zapošljavanja:

- poljoprivreda	800
- prerađivačka industrija	3500
- građevinarstvo	2000
- ostala područja rada	1500.

Napomena:

Sastavni dio ovog programa čine:

1. Financijski plan Federalnog zavoda za zapošljavanje za 2005. godinu,
2. Financijski plan u oblasti zapošljavanja za nivo Federacije Bosne i Hercegovine za 2005. godinu,
3. Priručnik o mjerama za poticaj zapošljavanja,
4. Okvirni program subvencija poslodavcima za poticaj zapošljavanja,
5. Okvirni program stručne obuke, doobuke, prekvalifikacije i drugih oblika sticanja znanja i vještina,
6. Okvirni program zapošljavanja na selu,
7. Okvirni program zapošljavanja radnika po osnovu restrukturiranja poduzeća,
8. Okvirni program razvoja poduzetništva, malih i srednjih poduzeća,
9. Okvirni program samozapošljavanja.